

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Vår referens/dnr:
138/2017

Er referens/dnr:
A2017/01344/ARM

2017-09-22

Remissvar

Ett entreprenörsansvar i bygg- och anläggningsbranschen (Ds 2017:30)

Svenskt Näringsliv har givits möjligheten att yttra sig över promemorian "Ett entreprenörsansvar i bygg- och anläggningsbranschen" (Ds 2017:30).

Sammanfattning

Svenskt Näringsliv avstyrker förslaget i sin helhet.

- Promemorian har inte kunnat visa att det förekommer problem i Sverige med betalning av löner i kedjor av underentreprenörer. Inte ett enda exempel har kunnat anges! Svenskt Näringsliv anser därför att det är anmärkningsvärt att regeringen vill genomföra så ingripande åtgärder för att komma tillrätta med ett problem som uppenbarligen inte existerar i Sverige.
- Förslaget är en onödig överimplementering och är inte förenligt med den svenska modellen där förhållandena på arbetsmarknaden löses efter förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter.
- Förslaget att entreprenörsansvar även ska leda till ansvar för skatter och avgifter strider mot skattelagstiftningen då annan än arbetsgivare åläggs ansvaret.
- Förslaget är systemfrämmande och undergräver den svenska modellen då det är ett ingrepp i parternas autonomi. Incitament att ingå kollektivavtal minskas om lagstiftaren gör dylika ingrepp.
- Förslaget kommer medföra ökade byggkostnader.

3.1 Ett entreprenörsansvar bör införas

Svenskt Näringsliv anser att det helt saknas skäl att införa ett entreprenörsansvar och avstyrker därför förslaget på samma grund som framfördes i remissvaret "tillämpningsdirektivet till utstationeringsdirektivet del II (SOU 2015:38) och även i remissvaret till Ds 2016:6 "Entreprenörsansvar och svenska kollektivavtalsvillkor vid utstationering".

Förslaget innebär en omotiverad överimplementering av det bakomliggande EU-direktivet. Det innebär att betalningsansvar flyttas till skötsamma, seriösa företag från mindre skötsamma företag och att den fria rörligheten för tjänster motverkas. Det saknas fakta för att det existerar problem av sådan omfattning att förslaget är motiverat. Vidare innebär förslaget att prisnivån inom branschen pressas upp då företag måste kompensera sig för en ökad betalningsrisk. Konkurrensen sneddrivs och regelverket blir krångligt och dyrbart för berörda företag.

Som framgår av promemorian (sid 52) är det en fråga om det överhuvudtaget förekommer problem med betalning av löner i kedjor av underentreprenörer i Sverige. Promemorian bekräftar även att "Det kan alltså konstateras att den verkliga omfattningen av problemet inte är helt utredd". Mot den bakgrunden är det fel att införa en så ingripande förändring i det svenska systemet som entreprenörsansvar innebär. Förslaget synes bygga på antaganden om ett problem som förstoras samtidigt som invändningar emot förslaget "inte bör överdrivas" (se sid 31 och 144 för exempel).

Svenskt Näringsliv erinrar om att det redan i dag finns lagregler, myndigheter och domstolar för den situationen att ett företag inte betalar lön till sina anställda. Genom förslaget övervältras ansvaret för att rätt ska skipas från dessa myndigheter och domstolar till seriösa företag.

Hela promemorian och även tidigare promemorior, vilar på föreställning att svenska byggbolag anlitar underentreprenörer i någon "skumt" syfte, högst troligen för att undkomma ansvar för anställda eller för att slippa ha anställda överhuvudtaget. Som exempel kan nämnas sid 62 i promemorian där det står: "Ett strikt ansvar för uppdragsgivaren och ytterst huvudentreprenören kan också vara effektivt när det gäller att motverka *onödigt* långa entreprenadkedjor i bygg- och anläggningsbranschen". Om de är långa är det de för att byggbolagen, som har att utföra arbetet bedömer att det är det mest ändamålsenliga sättet att bedriva arbetet på, relaterat till de särskilda produktionsförutsättningar som råder inom bygg- och anläggningsbranschen. Det kan rimligen inte ankomma på en promemoria att bedöma om en entreprenadkedja är "onödigt" lång eller inte. Och om nu promemorian ändå vill ha synpunkter på längden av entreprenadkedjor vore det på sin plats att promemoria i så fall preciserar hur lång en entreprenadkedja kan vara utan att betraktas som "onödig".

Detta är även vanlig fackföreningsretorik och är naturligtvis helt fel och missuppfattningen vilar på okunnighet eller en romantiserad uppfattning att det var "bättre förr",

när de stora bolagen hade anställda som kunde utföra alla inom byggbranschen förekommande arbetsuppgifter. Den tiden är förbi. Byggbranschen idag är inte organiserad på samma sätt som för 30 år sedan. Industrialiseringen med prefabricerade material och ökad specialisering har medfört att fler entreprenörer arbetar på ett och samma projekt. Kompetensen innehas inte längre av de större byggbolagen, utan de köper tjänster och material av specialiserade underentreprenörer. Utvecklingen har framförallt drivits fram av nya kundkrav, kostnadseffektiviseringar, nya funktionskrav samt nya byggföreskrifter.

Det går att ha synpunkter på denna promemoria detaljnivå, vilket framgår nedan, men ur Svenskt Näringslivs perspektiv är det än mer allvarligt att förslaget är ägnat att underminera det marknadsekonomiska system som Sveriges välfärd vilar på. Att ett bolag inte ska helt ut svara för sina egna förpliktelser undergräver ansvar. Att inte helt ut få skörda frukterna av sitt arbete undergräver entreprenörskap och engagemang.

Förslaget missgynnar seriösa företag och gynnar de som inte sköter sig. Förslaget skapar inte incitament att göra rätt för sig.

Arbetstagarna har, oavsett om de är inhemska eller utstationerade, ett fullgott löneskydd i Sverige. Som exempel kan nämnas skadestånd för brott mot kollektivavtals-skyddade rättigheter, betalningsförelägganden, ansökan om konkurs i vilken en arbetstagare har förmånsrätt, lönegaranti, 35 § MBL om särskilda regler för lönetvisiter, vetorätsreglerna i 38-40 §§ MBL och de nyligen införda reglerna om personalliggare i byggbranschen. (Se sid 23 i promemorian). Promemorian kommer emellertid till slutsatsen att dessa remedier inte är "...tillräckliga för att komma åt de särskilda problem som kan uppstå i entreprenadkedjor...". Hur promemorian har kunnat komma till den slutsatsen är höljt i dunkel eftersom det inte finns något dokumenterat fall där en arbetstagare, trots dessa rättsliga regler och system, inte har fått ut sin lön.

Promemorian hänvisar till en norsk utredning (Fafo-rapport 2014:15) som stöd för att norska företrädare inom byggbranschen i Norge, efter införandet av ett entreprenöransvar, är positiva till dess effekter. Utredningen har finansierats av Norska LO och genomfördes fyra år efter införande av ett entreprenöransvar i Norge. Svenskt Näringsliv ifrågasätter inte att det må finnas företag som gynnas av ett entreprenöransvar i Norge. Det är dock inte samma sak som att ett entreprenöransvar är bra för den fria företagsamheten och konkurrensen inom bygg- och anläggningsbranschen i Sverige. Vidare kan noteras att ju mindre företag som företrädaren representerade, desto fler var negativa till entreprenöransvar. (se tabell på sid 32).

På sidorna 29 till 34 i promemorian räknas ett 30-tal risker och nackdelar med införande av ett entreprenöransvar. Dessa risker och nackdelar ska vägas mot de hävdade fördelarna, bl.a. att ge arbetstagarna ökat skydd. Promemorian anser att fördelarna överväger nackdelarna. Som framgår av Sveriges Byggindustriers remissyttrande har Sveriges Byggindustrier de senaste decennierna inte haft en enda tvist

som skulle kunna omfattas av promemorias förslag. Sveriges Byggindustrier handlägger årligen ca 1800 tvister med sina fackliga motparter. Förvisso avser detta endast de företag som omfattas av kollektivavtalen men eftersom vare sig denna promemoria eller tidigare i samma fråga (Ds 2016:6) inte kunnat ange något exempel där problemen uppstått i verkligheten måste man kunna konstatera att det inte finns några problem av denna art i Sverige även utanför kollektivavtalens tillämpningsområde. Mot den bakgrunden blir promemorians ställningstagande att fördelarna överväger nackdelarna märkligt och felaktigt.

På sidan 31 står det att de negativa konsekvenserna av entreprenörsansvar "...bör i övrigt inte överdrivas". Med tanke på att förekomsten av problemen i Sverige kraftigt överdrivs är detta ett märkligt uttalande.

3.3 Ett ansvar inom bygg- och anläggningsverksamhet

Eftersom tillämpningsdirektivet inte kräver ett entreprenörsansvar inom anläggningsverksamhet, är det inte nödvändigt att lagstifta om det. Den enda anledning som anges i promemorian är "behovet av ett entreprenörsansvar inom anläggningsbranschen anses vara lika stort inom anläggningsbranschen som inom byggbranschen..." (sid 39). Det redovisas sålunda inte att det finns något särskilt problem inom anläggningsbranschen utan bara "lika stort" som inom byggbranschen och mot bakgrund av att det inte finns något dokumenterat problem inom byggbranschen kan det således heller inte finns något problem inom anläggningsbranschen i Sverige. Svenskt Näringsliv anser att detta är fråga om en onödig överimplementering.

3.6 Ett ansvar för den uppdragsgivare som anlitat underentreprenören.

Tillämpningsdirektivet kräver inte att ett entreprenörsansvar mer än i ett led. Utredningen föreslår ett ansvar i flera led, vilket således är en överimplementering. Detta är förvisso möjligt om det är icke-diskriminerande resp. proportionellt. Som utredningen själv konstaterat i kap 3:1 "Risker med ett entreprenörsansvar" (sid 29 ff.), finns det en mängd invändningar emot införande ett entreprenörsansvar. Fördelen uppges vara större trygghet för arbetstagarna. Eftersom utredningen inte har funnit några exempel på att arbetstagarnas trygghet på något sätt har trätts för när med den nuvarande ordningen är ett införande av ett entreprenörsansvar i flera oproportionellt.

Enligt tillämpningsdirektivet art 12 ska medlemsstaterna införa antingen ett entreprenörsansvar eller "andra lämpliga åtgärder". Dessa krav gäller emellertid endast för utstationerad arbetskraft. Genom att promemorian föreslår ett entreprenörsansvar även för inhemsk arbetskraft gör sig Sverige skyldig till en kraftig överimplementering. En förutsättning för att införa striktare bestämmelser än de som föreskrivs i tillämpningsdirektivet är att regleringen är icke-diskriminerande och proportionell. Svensk Näringsliv anser att detta krav inte är uppfyllt.

Ett argument som utredningen anför för ett ansvar i flera led är att detta eliminerar möjligheten att kringgå ansvar genom att "exempelvis tomma bolag placeras mellan entreprenörerna i en kedja..." (sid 46). Detta förefaller som ett väldigt komplicerat upplägg även för den oseriösa entreprenör som skulle vilja undkomma ansvar för sina anställdas löner. Genom att fabricera risker och hot kan vilken inskränkande lag som helst motiveras. Detta uttalande blir än mer märkligt när man läser vad som står på sid 145 där promemorian avvisar risker för bedrägliga beteenden genom oriktiga eller kraftigt överdrivna lönekrav, med argumentet "Det får dock antas vara osannolikt att sådana upplägg eller överdrivna krav skulle förekomma i någon betydande omfattning". De två uttalandena illustrerar promemorians partiskhet.

3.7 Huvudentreprenörens ansvar

Det må betraktas som en förbättring, ur ett arbetsgivarperspektiv, att det nu liggande förslaget inte har som utgångspunkt ett solidariskt ansvar för alla i en entreprenadkedja utan endast huvudentreprenören och uppdragsgivaren. Med tanke på att det är sällsynt med särskilt långa entreprenörkedjor innebär förslaget emellertid i praktiken oftast ett ansvar för samtliga i en entreprenörkedja.

Enligt promemorian sid 50 ska huvudentreprenörens ansvar inträda om uppdragsgivaren inte har infriat sitt entreprenörsansvar. En förutsättning är att huvudentreprenören underrättas om att uppdragsgivaren inte har infriat sitt entreprenörsansvar. Det ska inte krävas att arbetstagaren kan visa att denne faktiskt krävt betalning av uppdragsgivaren. Detta anser Svenskt Näringsliv är fel. Det bör kunna krävas att arbetstagaren på något sätt dokumenterar och presenterar sina ansträngningar att först söka arbetsgivarens uppdragsgivare. Det är en väl etablerad ordning i Sverige att ett meddelande går på avsändarens risk och den uppenbara anledningen till detta är att det är avsändaren som lättast kan skaffa sig bevisning om att ett meddelande sänts. Det finns flera olika etablerade sätt att skaffa sig bevisning, t.ex. inlämningskvitto på Posten, ett leveranskvitto för e-post eller delgivningsman för mer "s sofistikerad" delgivning. Det finns enligt Svenskt Näringsliv ingen anledning att frångå praxis avseende detta.

Under rubriken "Uppdragsgivaren bör ges möjlighet att agera mot arbetsgivaren" på sidan 58 framgår: "Är arbetstagaren medlem i en arbetstagarorganisation bör en sådan organisation redan med stöd av lagen ges förutsättningar att för arbetstagarens räkning hantera frågan om rätt till betalning enligt entreprenörsansvaret utan att en särskild fullmakt behöver utfärdas." Ska det uppfattas så att arbetstagarorganisationen även äger rätt att ta emot lönen för arbetstagarens räkning? Eller förutsätts att arbetstagarorganisationen bara kan vara sin medlem behjälplig men att lönen ska överlämnas eller betalas direkt till arbetstagaren? Eller annorlunda uttryckt; kan en betalningsansvarig erlægga arbetstagarens lön till arbetstagarorganisationen med befriande verkan endast på grund av ett påstått medlemskap? Svenskt Näringsliv förutsätter att arbetstagarorganisationen även kan styrka att arbetstagaren är en av

deras medlemmar, vilket är särskilt angeläget om de ska kunna ta emot den påstådda medlemmens lön. Det är önskvärt med ett klarläggande angående denna fråga.

3.9 Strikt ansvar

Att en entreprenör inte ska kunna exculpera sig genom att genomföra rimliga kontrollåtgärder är en klar försämring av förslaget i förhållande till tidigare förslag och Svenskt Näringsliv beklagar detta. Om förslaget blir verklighet skulle en möjlighet att vidta rimliga kontrollåtgärder vara något som verkligen skulle tjäna som ett incitament för att undersöka de underentreprenörer som anlitas i en entreprenadkedja.

3:10 Underrättelsens form och innehåll

I författningsförslaget står det att underrättelsen ska vara skriftlig. Är detta att uppfatta som en ordningsbestämmelse eller en formföreskrift? Är en muntligen framställd underrättelse en nullitet eller har underrättelse ändå skett? Och hur ska man se på en underrättelse som bara delvis uppfyller lagens krav? Om endast fragment av underrättelse har överlämnats inom rätt tid ska den då kompletteras men utgör ändå en lagenlig underrättelse? På sid 65 står det att det kan tänkas situationer att arbetstagaren inte har namn och kontaktuppgifter avseende arbetsgivare och att "arbetstagaren inte på ett enkelt sätt kan få tag i informationen. *I sådana fall* bör inte den omständigheten att informationen saknas leda till att någon underrättelse inte ska anses ha ägt rum." (Min kursivering). Vad gäller om information är utlämnad av andra skäl och i andra fall? Hur mycket av en underrättelse får saknas för att den ändå ska anses vara överlämnad i rätt tid?

3.11 Lön som bör omfattas av ansvaret

Svenskt Näringsliv delar inte promemorians slutsats (sid 77) att överimplementeringen "anses uppfylla det krav på icke-diskriminering och proportionalitet som föreskrivs i artikel 12.4 i tillämpningsdirektivet." Tvärtom anser Svenskt Näringsliv att den föreslagna regleringen gör det mindre attraktivt, krångligare och mer riskfyllt att anlita utstationerad arbetskraft. Enligt tillämpningsdirektivet är det minimilön som ska omfattas av entreprenörsansvaret. Förslaget är en onödig, oproportionell och omotiverad överimplementering.

3:12 Regressrätt och invändningar

Svenskt Näringsliv delar promemorians uppfattning att ansvaret i möjligaste mån till slut bör hamna på arbetsgivaren. Om en arbetstagare emellertid inte får betalt av sin arbetsgivare kan det troligen antas att detta beror på att arbetsgivaren inte kan betala eller håller sig undan. Därmed är det stor risk att en regressrätt är meningslös och värdelös. Den som infriat ett annat bolags skuld enligt förslaget bör dessvärre ofta räkna med att detta är en kostnad som inte kan föras vidare genom ett regresskrav.

Vidare är de tidsfrister som ges alldeles för korta varför, även av den anledningen, regressrätten är mer av illusorisk karaktär än en reell sådan.

3.14 Arbetstagarens rätt till viss information

Enligt förslaget ska en arbetsgivare, uppdragsgivare och huvudentreprenör vara skyldig att senast fem arbetsdagar från en begäran av en arbetstagare eller en arbetstagarorganisation som arbetstagaren är medlem i lämna information om namn, organisationsnummer och kontaktuppgifter till övriga aktörer som omfattas av skyldigheten. Uppgifterna ska lämnas till den som har begärt informationen.

Promemorian anger inget om hur denna information ska överbringas. Om begäran har gjorts via postgång är det då ok att posta tillbaka? Och när anses informationen i så fall ha kommit fram? Samma fråga kan ställas avseende en begäran via e-post. Det är väsentligt att det inte råder oklarhet om detta eftersom det är fråga om korta tider och konsekvensen av att arbetstagaren inte får informationen kan vara kostsam för den som ska tillhandahålla den.

Inte heller bringar promemorian något ljus över frågan: till vem ska begäran om information överlämnas? Med tanke på de korta tider och de stora skadestånd som står på spel är det av vikt att företaget få del av denna begäran på rätt sätt. Det kan till exempel inte vara tillfyllest att arbetstagaren överlämnar sin begäran till en kollega på arbetsplatsen, som kanske inte alls vet att hantera denna begäran med skyndsamhet. Lagförslaget borde kompletteras i denna del med att en begäran ska överlämnas till någon som är behörig att ta emot sådant meddelande.

3.16 Möjlighet till reglering i avtal

Den svenska modellen kännetecknas sedan länge av att anställningsvillkoren i så stor utsträckning som möjligt regleras av arbetsmarknadens parter med en så låg grad av statlig inblandning som möjligt. Ingående och tolkning av kollektivavtalen är parternas ansvar och tvister avseende reglernas tolkning löses av domstolar utan inblandning av myndigheter.

Lagförslaget går långt utöver det skydd som parterna i Byggaftalet, Sveriges Byggindustrier och Byggnads, enats om. Enligt Sveriges Byggindustrier innebär lagförslaget att kollektivavtalet om huvudentreprenörsansvar i Byggaftalet kommer att bli obsolet.

Därför är lagförslaget, om det antas, ett allvarligt ingrepp i arbetsmarknadsparternas autonoma ställning och undergräver incitamentet att ingå kollektivavtal.

3:18 Ansvaret för skatter och avgifter

I promemorian argumenteras för att det inte behövs några författningsändringar när

det gäller ansvar för skatter och avgifter till det allmänna i anledning av förslaget om entreprenörsansvar. I motiven sägs vidare att den ersättning som en entreprenör betalar till en underentreprenörs anställda i Sverige bör betraktas som ersättning för utfört arbete.

Promemorian stödjer sitt påstående, att någon författningsändring inte krävs, på RÅ 2002 not. 41. Svenskt Näringsliv ställer sig tveksam till att det aktuella rättsfallet skulle ha den räckvidd som påstås i promemorian. I målet tillämpades den numera upphävida Uppbördslagen (1953:272) och det framgår av regeringsrättens argumentation att lydelsen av de då gällande lagrummen var avgörande för domslutet. Sedan dess har Uppbördslagen ersatts av såväl Skattebetalningslagen (1997:483) som nu gällande Skatteförfarandelagen (2011:1242). Lagrummen som nu är relevanta för den aktuella frågan har fått ny utformning. RÅ 2002 not. 41 avser således flera lagrum som efter avgörandet ändrats och fått annan utformning, räckvidden av avgörandet måste därför sägas vara begränsat. Mot bakgrund av den utredning som presenteras kan Svenskt Näringsliv inte dela uppfattningen i promemorian. Svenskt Näringsliv anser i stället att en betalning grundad på solidariskt ansvar för en annan persons lönekostnader (entreprenörsansvar) inte bör kunna tolkas som ersättning för arbete i skatteförfarandelagens mening.

Utformningen av regelverken rörande skatteavdrag för ersättning för arbete liksom uttag av arbetsgivaravgifter bygger på att den som utger ersättningen har ställning som arbetsgivare (uppdragsgivare) i förhållande till den till vilken ersättning utbetalas. I fråga om ersättning som utbetalas av en entreprenörsansvarig till en anställd hos en underentreprenör finns däremot ingen sådan arbetsgivare- arbetstagare-relation. När man beaktar den problematik som uppstår för en entreprenör som har att göra en utbetalning på grund av entreprenörsansvaret tydliggörs att det här inte är fråga om ersättning för arbete i skatteförfarandelagens mening. Till skillnad från en arbetsgivare har inte entreprenören som gör en utbetalning på grund av entreprenörsansvar någon insyn i underentreprenörens och den anställdes skatterättsliga status. Samma förhållande gäller beträffande arbetsgivaravgifter. Följande exempel på frågeställningar kan nämnas.

Har underentreprenören fast driftställe i Sverige eller inte? Hur lång tid avses den anställdes vistelse i Sverige vara? Är det fråga om stadigvarande vistelse eller inte? Är det fråga om SINK-beskattningskrävs särskild hantering. Är i ett sådant fall underentreprenören hemmahörande i utlandet ska något skatteavdrag inte göras. När det gäller arbetsgivaravgifter är en avgörande fråga om arbetet väntas pågå längre tid än 12 månader och även det förhållandet om den utsända ersätter någon som fullgjort en 12-månadersperiod. Har underentreprenören inte fast driftställe i Sverige kan denne ingå en överenskommelse med den anställda som innebär att den anställda betalar avgifterna.

Detta är några av de frågor som den entreprenörsansvarige har att besvara för att kunna hantera skatter och avgifter. Frågor som inte är möjliga för denne att besvara med någon form av säkerhet. Det är i allra högsta grad obestämt hur skatter och av

gifter ska hanteras, bl.a. till vilket lands skattemyndighet (Sverige eller utsändningslandet) eventuella arbetsgivaravgifter ska betalas. Det finns kraftiga sanktioner på skatteområdet bl.a. skattetillägg, diverse tvångsåtgärder, skatterättsligt företräddansvar m.m. som skattskyldiga riskeras att drabbas av om felaktigheter begås. Därmed måste också ställas krav på klar och tydlig lagstiftningen. Ett genomförande av förslaget i promemorian skulle leda till stor rättsosäkerhet för den som har att betala skatter och avgifter grundat på entreprenörsansvar. Förslaget kan därför inte läggas till grund för lagstiftning.

3.19 Förhållandet till lönegaranti

Svenskt Näringsliv delar promemorians uppfattning att det inte är önskvärt med "...en utveckling där ekonomiskt sett tveksamma aktörer kan fortsätta att bedriva verksamhet genom att någon annan aktör enligt entreprenörsansvaret ansvarar för utbetalning av lönen." (sid 114).

En förutsättning för att en arbetstagare ska kunna erhålla lönegaranti är att arbetsgivarens försätts i konkurs varvid den anställde får en fordran i konkursen som kan ge rätt till statlig lönegaranti. Reglerna om konkursansökan återfinns i Konkurslagen 2 kap. Rättens genomgång av en konkursansökan kan innebära att en förhandling ska hållas inom två veckor, om inte särskilda skäl föreligger då den ska hållas inom sex veckor (Konkurslagen 2 kap 16 §). Ett konkursbeslut taget av en tingsrätt kan vidare överklagas.

Ett konkursförfarande torde normalt sett se sig relativt krångligt och riskfyllt för en arbetstagare om alternativet är att genom en underrättelse kräva lön från uppdragsgivaren. Särskilt om det förhåller sig så att den uteblivna lönen inte beror på bristande betalningsförmåga hos arbetsgivaren utan snarare beror på tvist om lönen storlek. I en sådan situation är det troligen så att bolaget inte kommer att försättas i konkurs eftersom bolaget kan visa att konkurshinder enligt Konkurslagen 2 kap § 10 föreligger. Dessutom riskerar arbetstagaren att behöva betala motpartens kostnader för en konkursansökan som inte gillas av tingsrätten (Konkurslagen 2 kap 23 § och Rättegångsbalken 18 kap).

Entreprenörsansvar, beskrivs av promemorian själv på följande sätt:

"Det föreslagna entreprenörsansvaret innebär att arbetstagarna har möjlighet att på ett relativt enkelt och snabbt sätt få sin lön utbetald i fall där arbetsgivaren inte betalar lönen." (Promemorian kap 6.3 sid 138).

Ställd inför valet mellan ett enkelt och snabbt förfarande enligt entreprenörsansvar å ena sidan och ett krångligt, osäkert och tidskrävande konkursförfarande, å andra sidan, torde de flesta välja det första alternativet.

Konsekvensen av detta blir att oseriösa företag kan fortsätta sin verksamhet på bekostnad av de seriösa, vilket medför att effekten kan bli precis det motsatta i förhållande till det som promemorian säger sig vilja skydda; att ekonomiskt sett tveksamma aktörer fortsätter sin verksamhet på bekostnad av de övriga aktörer i bygg- och anläggningsbranschen.

Om arbetstagare som inte fått betalt väljer entreprenörsansvar-spåret framför lönegaranti-spåret kommer inte bygg- och anläggningsbranschen belasta lönegarantisystemet i någon större utsträckning. Detta trots att branschen även framdeles kommer tvingas betala för lönegarantisystemet utan att det utnyttjas. Svenskt Näringsliv instämmer i Sveriges Byggindustriers slutsats, att eftersom entreprenörsansvaret enbart kommer att påverka bygg- och anläggningsbranschen blir kostnaden för entreprenörerna den dubbla.

Dessutom förhåller det sig så att det företag som tvingas betala lön utifrån ett entreprenörsansvar kommer finna att deras regressfordran i normalfallet helt kommer att sakna värde eftersom den kommer vara en oprioriterad fordran i en konkurs.

3.20 En sammanhållen EU-rättslig bedömning

Den omständigheten att det inte finns någon statistik som visar på förekomsten av problem när det gäller arbetstagares lön i entreprenadkedjor i Sverige, men väl på EU-nivå är ett förhållande som borde avhålla regeringen från all överimplementering.

Vid bedömning av om det föreligger proportionalitet måste en analys göras av de regler som ska införas om dessa står i proportion till det behov av skydd som må finnas. Eftersom det inte finns någon dokumenterat behov av skydd för arbetstagare i Sverige så vitt avser lönefordringar i entreprenadkedjor föreligger inte proportionalitet.

5. Ett alternativt förslag

Det alternativa förslaget innebär ingen överimplementering såvitt avser ansvar i flera led. I övrigt har Svenskt Näringsliv samma synpunkter på det alternativa förslaget som huvudförslaget.

6. Konsekvensbeskrivning

Förslaget innebär ökade kostnader för bolagen. Svenskt Näringsliv delar inte promemorians uppfattning att de lönebelopp som utbetalas på grund av entreprenörsansvar kan återkrävas från arbetsgivaren med stöd av regressrätten. I de fall som entreprenörsansvaret har aktualiserats kan man utgå från att en regressrätt är meningslös och värdelös. Ett bolag som inte har betalat ut löner har troligen inte någon förmåga och/eller några ambitioner att infria ett regresskrav. Därmed stannar kostna-

den på det bolaget som tvingats infria sitt entreprenörsansvar och blir en reell kostnad. Detta leder sedan till högre byggkostnader och en överflyttning av ansvar från de oseriösa till de seriösa byggföretagen.

Svenskt Näringsliv instämmer i vad Installatörföretagen uppgivit i sitt remissvar att promemorians förslag innebär med stor sannolikhet att beställare inte kommer att erlägga betalning till underentreprenörer förrän det är klarlagt att beställaren inte drabbas av några lönekrav från andra företags personal. Ett sådant ändrat betalningsmönster kommer framför allt att drabba små- och medelstora företag som kan få likviditetsproblem. Det bör också noteras att promemorians förslag rubbar den balansering av affärsrisker som bygg- och installationssektorns standardavtal AB 04/ABT 06 innehåller. AB 04/ABT 06 är tillämpliga standardavtal i den absoluta majoriteten av byggprojekt i Sverige.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Peter Jeppsson

